

were precisely ideologized, although it is impossible to completely eliminate some positive experience of specialists' training for the agrarian sector. The author also noted that in the works of the Soviet period a little attention was paid to the analysis of the quality of curricula, programs of specialists-agrarians' preparation, organization of educational process, practical training, forms, methods and teachers work. In the conditions of Ukraine's independence, the problem of specialists' training for the agrarian sector has become much more actualized. The development of the agrarian sector, as well as Ukraine as a whole, requires a holistic system of education that would be in line with the national interests and civilization's vector of its development and would ensure the specialists' training capable to implement innovative ideas into the life. During the second half of the 20th century was accumulated a significant potential of historical sources on the sphere of education of Ukraine, reflecting the diverse areas of functioning of the republic's national education system, in particular institutions of general secondary, vocational, secondary and higher education. However, there is a small number of sources on the formation and development of higher agricultural education in Ukraine. Nevertheless, nowadays there is not generalized thorough research on the historiography of the development of higher agricultural education in Ukraine. There are only isolated intelligence from the history of studying of its individual aspects. And the current stage of development of domestic agrarian education, which is marked by qualitative changes and shifts, requires the preparation and conducting of such studies.

Key words: agrarian education, institutions of higher education, socialism, specialists' training, quantitative indicators, free education and social equality, opposition to foreign experience, independent Ukraine, quality of preparation, reforming.

УДК 37.016:78:17.022.1

Падалка Галина Микитівна,

доктор педагогічних наук, професор,

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

МУЗИЧНА ОСВІТА: ЕСТЕТИЧНІ ВИМІРИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Необхідність удосконалення музичної освіти студентів університетів зумовлено потребами підвищення інтелектуально-творчого, культурного потенціалу суспільства; особливостями художньої практики сьогодення, що характеризується інтенсивним пошуком нових форм, жанрів, стилів у мистецтві. У статті висвітлюється значення естетичної функції мистецтва та її реалізації у професійній підготовці музикантів, наголошується на важливості подолання вузько-прагматичного підходу до музичного навчання. Розкриваються шляхи естетизації фахової підготовки через посилення уваги до формування оцінного та творчого ставлення студентів до мистецтва. Наводяться практичні рекомендації щодо розвитку естетичних ідеалів і смаків, здатності до творчого самовираження у музичній діяльності майбутніх фахівців.

Ключові слова: музична освіта, студенти, естетична функція мистецтва, художня оцінка, творча діяльність.

Постановка проблеми. Потреби реформування освіти зумовлено необхідністю підвищення інтелектуально-творчого, культурного потенціалу суспільства. Не має стояти осторонь і мистецтва, зокрема, музична освіта, яка покликана зберігати і примножувати національні цінності, опікуватись становленням духовності, широкого світогляду і високої моральності підростаючого покоління. Сучасні умови розвитку суспільства і мистецької освіти характеризуються значним креном у бік технократичного мислення. Зменшення уваги до мистецької освіти школярів, широке розповсюдження невибагливих зразків масової культури серед молоді, певна розпливчатість професійних орієнтирів підготовки студентів у мистецьких навчальних закладах спонукають до пошуку інноваційних підходів, які б враховували потреби і реальні можливості практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку мистецької освіти у різних її ланках знайшли широке відображення у науковій літературі. Докладно досліджено акмеологічні засади музичного навчання (А. Козир, В. Федоришин), можливості впливу музичного навчання на становлення особистості, її духовної культури (О. Олексюк), проблеми формування професійно-особистісного досвіду вчителя музики (Н. Попович), визначено комунікативний потенціал музичного навчання (А. Зайцева), шляхи забезпечення виконавської надійності музикантів (Д. Юник) і т.п. Водночас проблеми естетичного спрямування музичного навчання не привернули достатньої уваги науковців і потребують подальших наукових пошуків.

Мета статті: визначити пріоритетні напрями реалізації естетичної функції музичної освіти у вищій школі.

Результати дослідження. Естетико-філософська думка сучасності зосереджує увагу на особливій значущості естетичної функції мистецтва порівняно із гедоністичною, комунікативною, виховною і т.п. При цьому увага акцентується на двох провідних її складових – оцінній і творчій. Зокрема, В. Мэдэнфорт [7, с.13] підкреслює, що художня творчість ґрунтується на основі виявлення передбачає творче самовираження його у художніх образах.

Ґрунтуючись на здобутках естетико-філософської теорії,

вважаємо, що естетична функція музичної освіти передбачає активізацію у студентів здатності до відчуття і адекватного оцінювання прекрасного у мистецтві, а також спонування особистості до творчості за законами краси. Якщо конкретизувати ці поняття відповідно до реалій існуючої практики, слід підкреслити, що необхідність забезпечення естетичної функції навчання зумовлено потребою подолати, знівелювати розрив між бажаними результатами підготовки фахівців-музикантів в університетах і практичними можливостями студентів. Втілення естетичної функції мистецтва у практику навчання означає звертання не лише до технологічного боку підготовки, зокрема, музично-виконавської, а й насамперед до естетико-художнього спрямування навчання, пов'язаного з відтворенням досвіду художнього осмислення життя. Викладання музичних дисциплін має бути спрямоване на оволодіння студентами духовно-ціннісним характером змісту художніх образів, на спонування майбутніх фахівців до творчого самовиявлення. Вузько-прагматичне ставлення до музики має поступитись місцем формуванню широких естетичних орієнтирів у випускників до майбутньої мистецької діяльності. Нехай технічно-виконавські можливості студента виявляються певним чином обмеженими, проте здатність до виразного виконання, нехай навіть самого нескладного твору, естетичні характеристики інтерпретації бодай найпростішої п'єси не мають бути знівельовані.

Головні напрями реалізації естетичної функції мистецької освіти передбачають: 1) активізацію оцінного ставлення студентів до мистецтва, формування їх естетичних ідеалів і смаків у процесі музичного навчання; 2) спонування до творчого самовиявлення у процесі музично-навчальної діяльності. Розглянемо їх послідовно.

Формування естетичних ідеалів і смаків майбутніх фахівців з музичного мистецтва. Художня практика сучасності характеризується оновленням мистецтва, для якого все характернішим стає пошук нових форм, жанрів, стилів. Художнє усвідомлення різних сторін сучасного життя – процес ускладнений, нерідко суперечливий, такий, що породжує естетично різномірні явища. Поза чіткими ціннісними орієнтаціями в галузі мистецтва

майбутнім фахівцям важко розібратись в тому, що є істинно прекрасним, а які твори тільки здаються такими. Отже, формування естетичних ідеалів і смаків студентів має посісти чільне місце у музичному навчанні.

Естетичні ідеали і смак – найважливіші властивості особистості музиканта, поза якими неможливе здійснення його суспільних функцій на професійному рівні. Сучасна теорія естетичного виховання висуває категорії естетичного ідеала і естетичного смаку до числа фундаментальних. Під естетичним ідеалом розуміють конкретно-чуттєве уявлення щодо типу, зразка, моделі естетичної досконалості і водночас вираження найвищої мети естетичної діяльності. Естетичний смак розглядається як система чуттєво-раціональних схильностей особистості, що виростають на ґрунті історично детермінованих уявлень кожного індивіда про прекрасне і спонукаючих його до активної, відповідної ідеалу життєдіяльності. У взаємодії естетичних ідеалів і художнього смаку відтворюється діалектика загального і часткового, де естетичний ідеал виступає як загальне, смак як часткове.

Знаходження внутрішніх факторів взаємодії естетичних ідеалів і смаків, що започатковуються в їх внутрішній єдності і протилежності, націлюють дослідницьку думку на пошук гнучкої, рухливої системи педагогічних засобів, які можна було би застосовувати диференційовано, рахуючись із вимогами індивідуального підходу, так важливого в сфері музичного виховання.

Дослідження розвиненості естетичних ідеалів і смаків студентів дозволило визначити ряд вад у розвитку їх музично-естетичного ставлення до мистецтва. Серед них - нестабільність оцінки, слабка стійкість естетичних уявлень щодо прекрасного, порівняно легка навіюваність, несамостійність художніх переваг, підпорядкованість чужій думці. Зафіксовано також нездатність до самостійного створення виконавської трактовки музики, безпорадність у виборі потрібних, адекватних задуму засобів виконавської виразності. У виборі музичних творів ці студенти виявили музичну «всєядність» (Мені все одно, що грати, які твори включати до навчального репертуару). У цілому ряду студентів спостерігається перебільшена увага до оцінювання елементів форми музичного твору, спрощене уявлення про новаторство в мистецтві, головні художні достоїнства творчості вони вбачають у знаходженні композитором нових художніх засобів і прийомів поза зіставленням їх зі змістом, не вміють відрізнити псевдоновизну від справжніх новаторських устремлень у мистецтві. У виконанні музики студенти нерідко виявляють схильність до навмисного, демонстративно підкресленого виконання окремих елементів твору, тобто спостерігається відсутність почуття художньої міри у застосуванні динамічних відтінків динаміки, темпові переключення тощо.

Застосована нами свідома установка на розгляд естетичних ідеалів і смаків у єдності їх взаємодоповнюючих і протирічивих начал сприяла обґрунтуванню висновків, що мають значення для педагогічного вирішення проблеми реалізації естетично-оцінної функції мистецтва, а саме:

1. Формування естетичних ідеалів і смаків слід розглядати як цілісний об'єкт педагогічного впливу. Подібний підхід зумовлено уявленнями про цілісність як необхідну властивість людського суб'єкта.

2. Єдність і протирічивість естетичних ідеалів і смаків особистості дозволяє схарактеризувати їхню взаємодію як систему прямого і зворотного зв'язку, що містить можливості саморегуляції і удосконалення на основі внутрішніх джерел розвитку.

3. Врахування гнучкого характеру взаємозв'язку, взаємозумовленості естетичних ідеалів і смаку особистості дає можливість також повніше і конкретніше уявити складний процес педагогічної детермінації формування і естетичних ідеалів, і смаку. Двобічність об'єкта формування (при опорі на уявлення щодо його цілісності і здатності до саморегуляції) дозволяє забезпечити упорядковану розстановку педагогічних акцентів в залежності від необхідності більшого чи меншого впливу на ідеали чи на смак,

передбачити гнучкість, мобільність методичної системи, можливість її пристосування до конкретних умов навчання, здійснення індивідуального підходу.

4. Розгляд суперечливої єдності естетичних ідеалів і смаків створює підґрунтя для вирішення питань щодо співвіднесення нормативного і диференційованого, стабільного і змінного, узагальненого і конкретного, чуттєвого в системі педагогічних впливів. Розмаїття явищ сучасного художнього світу, розшарування цілісних уявлень про естетичну досконалість в різних суспільних групах, неоднозначність естетичної оцінки тих самих явищ висувають проблему досягнення внутрішньої єдності зовні протирічивих педагогічних підходів в системі естетичного виховання.

Активізація творчого самовиявлення студентів у музично-навчальній діяльності. Естетична функція мистецтва знаходить особливо яскраве втілення у творчій діяльності особистості, у її здатності до творчого самовиявлення, до творчої самореалізації. Мистецтво – джерело творчої енергії. Творчий аспект мистецької діяльності щільно пов'язано із евристичним. Мистецтво здатне не тільки заряджати творчою енергією реципієнта, але і активізувати його здатність до творчості, до творчого самовиявлення, до творчої самореалізації. Художні образи – акумулятор творчої насаги того, хто їх сприймає. Твір мистецтва є продуктом творчості. Художній образ виступає продуктом створеної людиною реальності. Мистецтво – духовно-матеріальне утворення, що має ціннісне значення для людини.

Важливою складовою творчого процесу є наявність інтересу, потужного прагнення до творення. Не одномоментний вияв бажання, а постійна націленість на творчість, на вираження себе, своїх переживань і світобачення у художніх образах. Отже, поставивши педагогічну мету – долучити студента до художньої творчості, викладач має насамперед подбати про формування в учнів сильного, постійного бажання до творчої самореалізації у мистецтві. Що може сприяти цьому? Найперше, - створення позитивної атмосфери занять мистецтвом. Вступаючи у творчу співпрацю зі студентом, педагог має опікуватись завданням – підтримати найменші його творчі спроби, не підім'яти їх, навпаки, всіляко стимулювати до творчого самовиявлення. Важливо також, щоб викладач сам був схильним до творчості, сам виявляв потяг до створення художніх образів, заохочуючи тим самим і учнів до вираження себе у мистецтві. Як не пригадати в цьому контексті слова древньогрецького філософа Плутарха з Херонеї (др.-гр. Πλούταρχος) (біля. 45 — обіля 127) про те, що «Учень – це не посудина, яку треба наповнити, а факел, який треба запалити, а запалити факел зможе той, хто сам горить». Студенти мають бути свідомі того, що здатність до творчості – найвищий результат мистецької освіти. Тільки там можна очікувати хороших результатів, де процес навчання пронизано творчими намаганнями, де і студенти, і педагоги сповідають творче ставлення до мистецтва як найвищу цінність.

Надважливого значення у творчій діяльності набувають уява і фантазія. Без розвиненої уяви, без здатності до фантазування творчий процес не може відбуватись. То ж до числа найперших педагогічних завдань мистецької освіти відноситься завдання максимально активізувати уяву і фантазію учня. Застосування різних форм художнього брейн-стормінгу, залучення учнів до самого неочікуваного асоціювання, до художньо-образного зіставлення віддалених понять і явищ, проведення художніх паралелей між стилями, жанрами, різновидами мистецтва і т. ін. – дієві стимули активізації творчої уяви і фантазії особистості у мистецькій діяльності. Творче рішення в мистецтві завжди є продуктом діяльності підсвідомості. Творче рішення – результат роботи інтуїції. Але як активізувати здатність учня до інтуїтивного знаходження оптимального художньо-творчого результату? Прямі педагогічні вказівки і поради тут об'єктивно не діють, не в змозі «спрацювати». Отже, треба шукати опосередковані методи активізації інтуїції учня, спонукання його до інтуїтивного вирішення художньої проблеми.

Серед методів і прийомів опосередкованої дії на інтуїцію назвемо такий, як залучення учнів до імпровізації, застосування імпровізаційних завдань. Миттєве вирішення проблеми потребує максимальної активізації творчої енергії, напруження, актуалізації внутрішніх ресурсів особистості. Отже, є підстави припустити, що імпровізування може сприяти «спалаху» інтуїції, блискавичному віднайденню оптимального художнього рішення. Хорошого педагогічного ефекту можна очікувати від залучення учнів до варіантного вирішення проблеми. Перебираючи можливі способи художньо-образного рішення, учень використовує широкий діапазон творчих підходів. Пошук оптимального варіанту із можливих активізує процеси самореалізації, творчого самовиявлення учнів.

Нарешті, особливу результативність мають завдання на створення художніх образів, творів або музичних фрагментів. Педагогічний ефект від виконання творчих завдань значний, хоч об'єктивна цінність створених студентом художніх образів може виявитись і невисокою. Систематичне вправлення у продуктивній художній діяльності активізує здатність учнів до творчості, до самореалізації в мистецтві, виховує інтерес до створення художніх образів, в цілому – оптимізує музичну освіту.

Творчі можливості студентів активізуються також і в процесі сприймання музики. Важливо так організувати музичне навчання, щоб зреалізувати творчий потенціал музичного сприймання. Студенти мають усвідомити, що відтворюючи дійсність, митець через призму власного бачення, світосприймання, світовідчуття зображає реальність, художніми засобами виражає враження про неї, тобто ставлення митця не може бути не творчим, а сприйняття художнього твору – співтворчістю. Отже, для того, щоб пізнати твір мистецтва, його зміст, сутнісні характеристики, недостатньо простого усвідомлення того, що зображується. Важливо стати на точку зору автора, побачити світ його очима, відчути реальність так, як відчував її композитор. Власні почуття реципієнта вступають у взаємодію із сприйняттям автора твору. Стикаються два світи – світ композитора і світ слухача. На цьому перетині і виникає підґрунтя для співтворчості того, хто сприймає художній образ, із авторським. Слухач усвідомлює зміст музики, переймаючись відтвореними у ній почуттями, і водночас по-своєму, вкладаючи власні роздуми, емоції, переживання. Отже, ті, хто сприймають художні твори, ніби стають співучасниками творчого процесу, відкривають для себе нові світи, нові відчуття, стають співтворцем автора. Нехай творчі відкриття існують тільки для себе, але це не зменшує творче забарвлення сприйняття, не нівелює яскравість творчого виявлення суб'єктності у сприйнятті художніх образів.

Серед засобів активізації творчих параметрів музичного

сприйняття студентів виокремимо метод, який у наших дослідженнях отримав назву – «творче забарвлення художнього сприйняття особистості», який вибирає в себе такі прийоми, як цілеспрямоване формування у студентів досвіду сприйняття мистецтва, спонукання учнів до вільного виявлення емоційно-художньої реакції, актуалізація здатності до творчого продовження авторського задуму.

Цілеспрямоване формування у студентів досвіду сприйняття музики активно сприяє розширенню їх художньо-естетичних вражень. Чим більше творів у художньому «запаснику» студента, чим більше мистецьких вражень накопичено у нього, тим яскравішою стає емоційно-творчий відгук на сприйнятий художній образ. Особистість «заряджається» творчою енергією композитора. Спонукання студентів до вільного, неупередженого виявлення емоційно-художньої реакції, досягнення безпосередньої, щирої реакції на художній твір виступає прийомом, що сприяє досягненню творчого переживання музики на особистісному рівні. Щоб спонукати студента до прийняття «на себе» творчих пошуків композитора, недоцільно нав'язувати студенту ту чи іншу оцінку, «підштовхувати» учня до потрібної емоційної реакції, до бажаного відгуку. Підробка почуття неприйятна ніде, тим більше у мистецтві. Лицемірне захоплення, фальш у виявленні тонального вектору відчуття, «вижимання» з себе емоційної реакції йде в розріз із психологічними механізмами творчості. Художній образ – це вплив авторського щирого почуття, то ж і сприйняття мистецтва, якщо йдеться про співтворчість із автором, має бути щирим, не підробленим, не заданим ззовні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На завершення підкреслимо, що серед розмаїття підходів, що активізують естетичні виміри викладання фахових музичних дисциплін, віддаємо перевагу тим, що сприяють вирішенню суперечностей між художньо-ціннісним, творчим характером освоєння мистецтва та вузько-спеціалізованим підходом до музичної підготовки студентів; між естетико-узагальнюючими вимірами музичного навчання студентів і інформаційно-інструментальними методами професійної музичної підготовки; між рівнем розвитку сучасної музично-естетичної теорії і розповсюдженими у практиці традиційними в змістовому та операційно-технологічними аспектами підготовки фахівців-музикантів. Подальший науковий розгляд проблеми передбачає такі напрями: дослідження педагогічних засобів естетичного опосередкування музично-інтерпретаційних умінь у студентів; виявлення шляхів зацікавлення творчою діяльністю студентів через її естетизацію; проведення художніх аналогій між різними видами мистецтва як засіб спонукання студентів до музично-творчої діяльності.

Список використаних джерел

1. Бочкарев Л.Л. Психология музыкальной деятельности. / Бочкарев Л.Л. - М.: Институт психологии РАН, 1997. - 352 с.
2. Зязюн І. А. Безсвідоме і творча інтуїція // Професійна освіта : педагогіка і психологія / І. Зязюн. — Ченстохов : Вид-во Вищої Педагогічної школи, 2003. — С. 121-137.
3. Екман Пол. Психология эмоций / Пол Экман. М., – 2015. –176 с.
4. Олексюк О. М. Музична педагогіка: [навчальний посібник] / О. М. Олексюк. – К.: КНУКіМ, 2006. – 188с.
5. Попович Н.М. Музична педагогіка: навч. –метод. Комплекс /Н.М.Попович. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2012. – 98 с.
6. Bailey Derek. Improvisation: its nature and practice in music. / Derek Bailey. Originally published Ashborne. – England: Moorland Pub. In association with Incus Recordc, 1980.
7. Madenfort, W. Aesthetic education //Art Education, vol. 25, No. 5, 1972.

References

1. Bochkarev L.L. Psikhologiya muzykalnoi deiatelnosti [psychology of music art]. M.: Ynstytut psikhologyyi RAN, 1997. - 352 s.
2. Ziaziun I. A. Beszvidome i tvorcha intuitsiia // Profesiina osvita : pedahohika i psikhohihiia [Unknown and creative intuition] / I. Ziaziun. — Chenstokhov : Vyd-vo Vyshchoi Pedahohichnoi shkoly, 2003. — S. 121-137.
3. Ekman Pol. Psikhologiya emotsyi [Psychology of emotions] / Pol Экман. М., – 2015. –176 с.
4. Oleksiuk O. M. Muzychna pedahohika: [navchalnyi posibnyk] [Musics pedagogics] / O. M. Oleksiuk. – К.: KNUKiM, 2006. – 188s.
5. Popovych N.M. Muzychna pedahohika: navch. –metod. Kompleks [Musics pedagogics.Manual]/N.M.Popovych. – Mukachevo: Vyd-vo MDU, 2012. – 98 s.
6. Bailey Derek. Improvisation: its nature and practice in music. / Derek Bailey. - Originally published Ashborne. – England: Moorland Pub. In association with Incus Recordc, 1980.

7. Madenfort, W. Aesthetic education //Art Education, vol. 25, No. 5, 1972.

В статті освещаются пути совершенствования современного профессионального музыкального образования студентов университетов, что обусловлено необходимостью повышения интеллектуально-творческого, культурного потенциала общества, особенностями художественной практики нынешнего дня, характеризуется интенсивным поиском новых форм, жанров, стилей в искусстве нередко неоднозначного характера. В статье подчеркивается необходимость реализации эстетической функции искусства в профессиональной подготовке, значение преодоления узко-прагматического подхода к музыкальному обучению. Раскрываются пути эстетизации профессиональной подготовки на основе усиления внимания к формированию оценочного и творческого отношения студентов к искусству. Приводятся практические рекомендации по развитию эстетических идеалов и вкусов, способности к творческому самовыражению в музыкальной деятельности будущих специалистов.

Ключевые слова: музыкальное образование, студенты, эстетическая функция искусства, художественная оценка, творческая деятельность

Research methodology: systematic and structural analysis of philosophical -psychological and pedagogical literature, generalization and modeling of the methodical principles solution of the problem, analytical comprehension of the results of experimental observations. The scientific novelty of the article's materials is that for the first time the ways of realizing the aesthetic function of art in the musical education of students are determined; the role of appraisal approaches in the esthetization of musical education highlighted, the importance of creative activity in the aesthetic development of future specialists disclosed. The practical significance of the material of the article determined by the development of methodological recommendations for the improvement of musical education. The need for reforming artistic education is due to the need to enhance the intellectual, creative and cultural potential of society, the peculiarities of the artistic practice of the present day, the search for new forms, genres, and styles in the arts. We believe that one of the most important directions for the renewal of higher musical education is the orientation towards the formation of clear aesthetic value orientations among graduates, stimulating aesthetic attitude to creativity. A limited-pragmatic approach to mastering the musical art of music, the priority of operational and technological aspects of training should give way to the formation of broad aesthetic guidelines for graduates in future activities. Among the main drawbacks in the development of esthetic attitudes of students to music was determined: the instability of evaluation, weakness of the aesthetic representations of the beautiful, the independence of the performer interpretation of music; subordination of artistic assessment to another's mind. Application aesthetic dimensions of teaching professional musical disciplines helps resolve contradictions between the needs of artistically valuable, creative development of art and available narrowly specialized approach to musical training of students. Between esthetic-generalizing dimensions of musical training of students and informational and illustrative methods of professional musical training; between the level of the development of modern aesthetic theory and the traditional practices commonly used in practice, both in content and in the technology of training music professionals. Among methods and methods of stimulating students to aesthetic and creative self-expression in the process of musical education activities, such as attracting students to improvisation, the application of improvisational tasks. An instant solution to the problem requires maximum activation of creative energy, actualization of the resources of esthetic evaluation. A good pedagogical effect can expected from involving students in a variant solution to the problem. The search for the optimal variant of possible activates the process of aesthetic self-declaration of future specialists. Finally, the special task is to create artistic images, musical fragments, the performance of which optimizes the creative and esthetic attitude to music. In general, the aesthetic orientation of learning can considered an overriding task of contemporary development of musical education in higher education institutions.

Key words: musical education, students, aesthetic function of art, artistic assessment, creative activity

УДК 37.01; 004.422.61

Папш Василь Васильович,
доктор економічних наук, професор,
Касинець Отокар Вікторович,
старший викладач,

Ольшаківська Галина Володимирівна,
студентка ОС «Магістр»,

Мукачівський державний університет, м.Мукачево

РОЗВИТОК ТУРИСТСЬКОЇ ПРАКСЕОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Актуальність теми дослідження обумовлена системним підходом до оцінки праксеології туризму. Метою дослідження є оцінка становлення та розвитку праксеологічних знань в туризмі. Для отримання результатів дослідження використано такі методи: історичний, аналізу та синтезу, абстрактно-логічний та інші. Це дало змогу визначити основні підходи до оцінки праксеологічного осмислення феномену туризму. Авторами надано пропозиції щодо аналізу праксеології з позицій теоретичного осмислення людської практики. Подальшого дослідження потребують питання розробки інструментарію оцінювання праксеологічних знань в туризмі.

Ключові слова: праксеологія туризму, феномен туризму, екзистенціальний вимір туризму, гуманістичний прагматизм, філософія туризму, комунікативна культура, програмно-концептуальний проект.

Постановка проблеми. Перед туристичною наукою постають нові вимоги у дослідженні теоретичних і прикладних проблем. Актуальним теоретичним завданням є узгодження розуміння та інтерпретації окремих видів туризму, удосконалення концепції туристичного обслуговування, моделей туристичних центрів і територій. Для вирішення цих та інших актуальних проблем необхідно об'єднати зусилля різних освітніх, науково-дослідних установ, окремих вчених у національному та світовому масштабі.

Праксеологія туризму, як і будь-яка інша теоретична рефлексія, прагне насамперед з'ясувати сутність туризму у

понятійний спосіб, представити її категоріально, концептуально. Це досить складне завдання, адже туризм є мультидисциплінарним, багатофакторним явищем. Туризм водночас виступає як галузь суспільного господарства, складний міжгалузевий комплекс, де формується і реалізується туристський продукт, як вид економічної діяльності, як самодіяльність людей, їх спосіб життя, своєрідне хобі. Туризм – це і розгалужена соціальна служба, яка надає робочі місця сотням мільйонів людей; це і розвинута система подорожей та екскурсій; це і форма рекреації, відновлення фізичних і духовних потенцій індивіда заснованої на антропоєкологічній парадигмі. Туризм виступає впливовим інструментом «народної дипломатії»,